

Helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol

Deres referanse:

Vår referanse: 2021/201

Dato: 05.10.2022

Publikasjonsnr.: NIM-B-2022-022

Oversendelse av NIMs rapport «Rus og menneskerettigheter»

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) har nylig utarbeidet en rapport om rusbrukeres menneskerettigheter. Rapporten kan leses her:

<https://www.nhri.no/2022/rus-og-menneskerettigheter/>. Formålet med rapporten er å skape større bevissthet om statens menneskerettslige forpliktelser på rusfeltet, og hvor godt de er ivare tatt. Rapporten er i sin helhet å regne som NIMs innspill til regjeringens planlagte forebyggings- og behandlingsreform på rusfeltet.¹

Rapporten viser at det er flere utfordringer knyttet til realiseringen av menneskerettighetene til personer som bruker ulovlige rusmidler i Norge. Rapporten identifiserer særlig menneskerettslige svakheter knyttet til hjelpetilbudet og helsetjenestene til personer som bruker ulovlige rusmidler, både for barn og voksne. Rapporten omhandler blant annet:

- Beskyttelsestiltak overfor voldsutsatte i aktiv rus.
- Kontrolltiltak i legemiddelassistert rehabilitering (LAR).
- Behandlingstilbudet til personer med samtidige rusproblemer og psykiske lidelser.
- Forebyggings- og behandlingstilbudet til barn, herunder ruskontrakter/rusprøver for ungdom, hjelpetilbudet til barn med samtidige rusproblemer og psykiske lidelser og hjelpetilbudet til barn som bruker rusmidler og bor på barnevernsinstitusjon.
- Rusbrukeres diskrimineringsvern.

Rapporten gjennomgår også de menneskerettslige sidene ved to sentrale temaer som har sitt utspring i straff som virkemiddel mot narkotika: avkriminalisering av befatning med mindre mengder narkotika til eget bruk og politiets tvangsmiddelbruk i mindre narkotikasaker.

¹ NIM viser til tidligere kontakt med departementet, der fristen for å sende inn innspill til reformarbeidet ble utsatt til NIMs rapport var ferdigstilt. Rapporten er også oversendt til justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl og barne- og familieminister Kjersti Toppe.

Flere av funnene er etter NIMs vurdering alvorlige, og bør følges opp av myndighetene. I rapporten fremmes ni anbefalinger til myndighetene om hvordan rusbrukeres menneskerettigheter kan styrkes.

En rekke av anbefalingene og saksområdene som omtales er innenfor Helse- og omsorgsdepartementets ansvarsområde. Samtidig, som statsråden selv har påpekt, er rusfeltet tverrsektorielt og består av mange aktører som har et lovmessig ansvar for tilbud til mennesker med problematisk bruk av rusmidler.² NIM mener derfor det er viktig med et tverrdepartementalt samarbeid for å sikre en menneskerettslig tilnærming i den kommende reformens innhold og gjennomføring.

Vi håper rapporten kan være et kunnskapsgrunnlag i regjeringens videre arbeid for å styrke menneskerettighetene til personer som bruker ulovlige rusmidler.

NIM ber på denne bakgrunn om et møte med helse- og omsorgsministeren, for å overrekke rapporten og diskutere dens innhold.

Tilbakemelding kan sendes til vår rådgiver Eivind Digranes på eid@nhri.no.

Vi ser frem til videre samarbeid og dialog med statsråden om hvordan rusbrukeres menneskerettigheter kan styrkes.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Gro Nystuen
Fungerende direktør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.

² Dagbladet, 23.09.22: *Lover «store planer»*: - Høy prioritet, nettsak: <https://www.dagbladet.no/nyheter/lover-store-planer-hoyt-prioritert/77231160>